

Tussen moderniteit en traditie:

Jonge talenten op een voetbalacademie in Kaapstad

Marije de Laat

Tussen moderniteit en traditie:

Jonge talenten op een voetbalacademie in Kaapstad

Universiteit Utrecht

Marije de Laat

3799174

Multiculturalisme in Vergelijkend Perspectief

Universiteit Utrecht

Onder begeleiding van Martijn Oosterbaan

Abstract

Voetbal wordt overal ter wereld gespeeld. In Zuid-Afrika barst het van de trapveldjes en amateurclubs. Elk stukje grasveld wordt gebruikt om een potje voetbal te spelen. Hiernaast heeft mondialisering ervoor gezorgd dat er in iedere stad ook (semi)-professionele voetbalacademies te vinden zijn. Vanuit een Europees model worden jonge talenten op de academie opgeleid tot professionele voetballers. Deze scriptie zal zich richten op drie verschillende groepen: de jonge talenten, de voetbalacademies en de families van de jonge talenten. Allen hebben ze verwachtingen van elkaar omtrent voetbal. Hoe verhouden deze verwachtingen zich tot elkaar en wat is de rol van moderniteit en traditie? Het lijkt alsof de jongens zich soms in twee werelden begeven. Die van de moderne academie en die van het traditionele thuisfront.

Woord van dank

Het duurde even voordat de keuze voor mijn onderzoek duidelijk werd. Achteraf gezien lijkt het logisch. ‘Je ziet het pas als je het doorhebt’ luidt het tegeltje van Johan Crujff in het kantoor van mijn scriptiebegeleider. Een mix van mijn passie – voetbal – mijn achtergrond – sportonderwijs – en mijn liefde voor het continent Afrika maakte mijn keuze duidelijk. Met mijn focus op de jongens die voetballen op een voetbalacademie ben ik naar Kaapstad afgereisd. Voor u ligt het resultaat in de vorm van mijn scriptie wat tevens de afsluiting vormt van mijn masteropleiding Multiculturalisme in Vergelijkend Perspectief.

Hier wil ik graag verschillende mensen bedanken die mij hebben geholpen in het schrijven van mijn scriptie. Te beginnen bij mijn begeleider Martijn Oosterbaan. Door zijn opbouwende kritiek en door mij in de juiste richting te sturen vertrok ik altijd weer met nieuwe energie en goede moed uit Utrecht.

Speciaal wil ik Corné Groenendijk en Roger Links noemen. Bedankt dat jullie mij een kijkje in jullie academie hebben gegeven.

Daarnaast wil ik mijn familie en vrienden bedanken die soms totaal niet begrepen wat ik nou eigenlijk aan het doen was maar mij toch steunde als ik weer eens niet kon komen of er met mijn hoofd niet bij was.

Als laatst gaat mijn dank uit naar Remon. Hij heeft mij de afgelopen twee jaar ontzettend gesteund in mijn studiekeuze. Hij heeft het geduld opgebracht om met mijn frustraties om te gaan wanneer het even niet lukte.

Marije de Laat

Inhoudsopgave

1.0	Inleiding	6
1.1	Onderzoek context	12
1.2	Onderzoeksmethoden	13
2.0	Jonge talenten	15
2.1	Op de academie	15
2.2	Twee leefwerelden	18
3.0	De academies	21
3.1	Het reilen en zeilen van de academie	21
3.2	Voetbal en academies in Zuid-Afrika	24
4.0	De familie	28
4.1	Op naar de wedstrijd	28
4.2	Het thuisfront	31
5.0	Jonge talenten en hun dromen	35
5.1	<i>'It is everyone's dream to play in Europe'</i> – Raoul	35
6.0	Conclusie	37
6.1	Aanbevelingen en reflectie	39
7.0	Literatuurlijst	41

1.0 Inleiding – ‘We can all speak football’

Voor de meeste van de nog naar schoolgaande jongens in het U19 team is het *matric year*. Dat betekent het laatste *high school year*. Het laatste jaar in *high school* is belangrijk omdat met deze cijfers wordt bepaald naar welke universiteit je straks kunt. Steven zit in zijn *matric year*, hij wil echter meedoen aan het full time programma wat de academie biedt voor de U19 spelers die klaar zijn met *high school*. Hij wil niet meer wachten tot het volgende seizoen wanneer hij klaar is met school. De academie gaat in overleg met Steven want ‘*school comes first*’ luidt het motto van de directeur. Na een paar goede gesprekken en afspraken met de school en Steven heeft de academie het voor elkaar: Steven kan meedoen aan het full time programma en tegelijkertijd zijn *matric year* afmaken. Nadat alles is geregeld komt Steven samen met zijn moeder terug op zijn besluit om eerst zijn *matric year* af te maken.

Voetbal is de bindende factor in deze scriptie. ‘*We can all speak football*’ zegt één van de coaches op de academie. Voetbal verstaan we in elke taal en iedereen begrijpt het. In deze scriptie kijk ik naar de verwachtingen omtrent voetbal van drie verschillende partijen: voetbalacademies, jonge talenten die voetballen op een academie en de familie van de jonge talenten. Het belang van deze verwachtingen en de veelzijdigheid in verwachtingen komen aan bod. Ondanks dat we allemaal ‘voetbal spreken’ hebben de drie partijen andere verwachtingen ten opzichte van elkaar en dit kan soms een botsing veroorzaken.

Sinds de jaren ’90 zijn voetbalacademies in het Zuid-Afrikaanse landschap niet meer weg te denken. Kaapstad telt meerdere academies, de ene professioneler dan de ander maar allen werken ze met gediplomeerde – en soms Europese – coaches om de jonge talenten zo goed mogelijk op te leiden. De academies in Kaapstad zijn gestart met de verwachting om zoveel mogelijk talenten op te leiden waarbij ze hopen op ‘*the one who can make it*’. Vaak zijn de academies er op ingesteld met het doel om de talenten te laten doorstromen naar een (Europese) topcompetitie. De jongens op de academies hebben grote ambities om het ver te schoppen in de voetbalwereld. Alle jonge talenten delen de passie voor het spel. De uitspraak: ‘*for the love of the game*’ komt dan ook vaak voorbij wanneer ik met de jongens praat. Maar dit is niet het enige wat hen zo aan de bal verbindt. Naast de droom om de beste voetballer van de wereld te worden spelen er ook verwachtingen

omtrent de familie en de academie. De familie van de jongens spelen een grote rol binnen de dromen van de jongens om professioneel voetballer te worden. Maar de families hebben ook zelf hun verwachtingen zowel van de academies, als van hun zonen. De vraag die beantwoord zal worden in deze scriptie is als volgt geformuleerd:

Hoe verhouden de verwachtingen van de drie partijen (de voetbalacademies, de jonge talenten en de familie van de jonge talenten) zich tot elkaar en wat zijn de rollen van moderniteit en traditie?

Mondialisering heeft voor diepe en brede transformaties gezorgd in de wereldpolitiek en wereldwijde economie. Mondialisering wordt door Thomas Hylland Eriksen in zijn boek *Globalization* (2007) beschreven als een proces van intensivering van relaties tussen mensen op allerlei niveaus. Het heeft onze horizon verbreed. We staan binnen *no-time* in contact met personen aan de andere kant van de wereld. Mensen zijn met elkaar verbonden over de hele wereld. Zo ook sport. Voetbal verbindt mensen met elkaar over de hele wereld. Spelers vanuit alle landen worden continu uitgewisseld tussen verschillende clubs. Iedereen kent het spel voetbal en weet wat de regels zijn. Maarten Bottenburg (1994: 13-14) spreekt van een wereldsportstelsel wat alle nationaliteiten met elkaar verbindt. Mondialisering heeft ook de horizon van vele jonge voetballers verbreed om te dromen over een voetbalcarrière in Europa: *'We are human beings, we want what we see. If I watch the English Premier League I think: if he can make it, I can make it'* vertelt Roy.¹ In Kaapstad zien we dat voetbal een wereldwijd fenomeen is. De Zuid-Afrikaanse competitie is niet de meest bekeken competitie in Kaapstad. De Engelse *premier league* wordt door de meeste voetbalfans uit Kaapstad op de voet gevolgd. T-shirts van Manchester United, Liverpool en Arsenal zie je dan ook overal. Het niveau van de Engelse *premier league* is erg hoog en wordt als een van de beste *leagues* van de wereld gezien. Door naar de Engelse *premier league* te kijken kunnen jonge talenten zich vergelijken met deze voetballers. De invloeden van mondialisering en de opkomst van de academies dragen bij om ook daadwerkelijk te dromen van een professionele carrière in het buitenland.

Niet alleen *'the love of the game'* en de internationale topwedstrijden op televisie zorgen ervoor dat jonge talenten de beste profvoetballer van de wereld willen worden. De

---

¹ Vanwege privacy redenen zijn alle namen in deze scriptie gefingeerd.

grote verdiensten die met voetbal kunnen worden gegenereerd zijn ook van groot belang voor de meeste van de jonge voetballers. Topvoetballers slepen hedendaags grote contracten binnen waarbij ze miljoenen euro's kunnen verdienen. Jonge voetballers dromen ook van dit geld. Wanneer jonge talenten door breken met voetbal kunnen ze hun familie en eventueel de hele gemeenschap onderhouden: *'I never forget where I come from'* vertelt Steven wanneer we filosoferen over een toekomst met miljoenen op de bankrekening. Het idee om een hele familie te onderhouden met het geld dat wordt verdiend zien we niet terug in het westen. Tegenwoordig wordt men in het westen opgevoed met het idee dat je op eigen benen moet staan.

'All around the world, society is undergoing radical change' (Beck and Lau 2005: 525). Ulrich Beck en Christoph Lau (2005) spreken van een tweede of nieuwe moderniteit. De moderniteit zoals we die nu kennen verwijst naar een bepaalde tijdsperiode. Deze periode komt aan een einde en we zien dat er een nieuwe periode aanbreekt: *'We are witnessing a second modernity'* (ibid.). In de nieuwe moderniteit wordt alles in twijfel getrokken. In de huidige mondiale samenleving waar alles fluïde is worden ook menselijke banden en familierelaties fluïde. Mondialisering met als gevolg de nieuwe moderniteit heeft in het westen gezorgd voor individualisering. Ulrich Beck (1992) spreekt van een individualiseringsproces. Beck (ibid.) geeft hiermee aan dat het individu het centrale punt van het sociale leven wordt. Problemen en kwesties die eerder door het collectief – de familie – werden opgelost zijn nu voor de rekening van het individu. Zo ook het onderhouden van de familie:

The division of labour in the family or workplace can no longer claim to be a 'natural' matter of course [...] it must be negotiated and justified. But part of the same phenomenon is the right to a life of one's own (space, time and money of one's own) within relationships and the family. The issues of fairness and recognition of the other's identity thus become highly charged or 'jinxed' as they get caught up in the partners' distribution of daily tasks and career chances, and as the 'family' more and more becomes the rubbish bin for all the social problems around the world that cannot be solved in any other way (Beck and Beck-Gernsheim 2002: XXII/XXIII).

Ulrich Beck en Elisabeth Beck-Gernsheim schrijven in hun boek *Individualization* (2002) over de verschuiving van de familie unit naar de alleenstaande unit op het gebied van arbeid en verdiensten. De theorie van Beck en Beck-Gernsheim wordt later ook wel aangeduid als de *individualization thesis*. Mensen worden meer als individu dan als groep in de samenleving geplaatst waarbij men wordt aangemoedigd om voor zichzelf te zorgen.

The individualization thesis has become popular among sociologists, arguing that globalization and the risk society have produced a 'new modernity' or a 'second modernity' in which people, particularly the young and the affluent, are encouraged to construct 'do-it-yourself biographies', 'risk biographies', or 'reflexive biographies' (Bulbeck 2004: 73).

Chilla Bulbeck (ibid.) geeft hier al een kritiek op de *individualization thesis*. Mensen worden volgens Bulbeck (ibid.) aangemoedigd om het heft in eigen handen te nemen. Mensen denken dat ze hun eigen lot kunnen bepalen. De *individualization thesis* beschrijft een individualisering die we zien in het westen. Maar in hoeverre is deze *individualization thesis* van toepassing op de jonge talenten die voetballen op een academie in Kaapstad? De kleine verdiensten die de jonge talenten genereren met voetbal gaan in de meeste gevallen naar de familie. Naast de droom om profvoetballer te worden speelt vaak ook de droom om de familie te kunnen onderhouden: *'If I can earn money with football I can buy a house for my mother'* zegt Themba. De verwachtingen die jonge talenten hebben om profvoetballer te worden zijn dan ook complexer dan alleen de liefde voor het spel of de wens om zelf rijk te worden. De familierelaties spelen een grote rol in de dromen en verwachtingen van de jonge talenten. Zowel de steun die de jongens kunnen bieden aan hun familie als de familie die een grote steun biedt voor de jongens.

De stem van de familie van de jongens is vaak van grote invloed om profvoetballer te worden. De jongens die voetballen op een voetbalacademie zijn voornamelijk *'Indian'*, *'coloured'* en *'black'*. Deze termen zijn ontstaan tijdens Apartheid. De termen *'white'*, *'Indian'*, *'coloured'* en *'black'* worden nog veelvuldig gebruikt door de mensen in Zuid-Afrika. Het zijn voornamelijk de mensen die tijdens de Apartheid met deze termen werden aangeduid die in de achtergestelde wijken wonen. De Apartheid deed zijn intrede in 1948. Het doel van de Apartheid was om de blanke dominantie te behouden en deze te scheiden

van de plaatselijke, voornamelijk zwarte, bevolking. Deze segregatie vond echter al veel eerder plaats, zo ook in het voetbal. Voetbal is als blanke sport ontstaan in het Verenigd Koninkrijk. Het waren dan ook de Engelsen die het voetbal meenamen naar Zuid-Afrika tijdens de kolonisering. Toen rond 1900 de *Football Association of Southern Afrika* (FASA) werd opgericht was deze alleen bedoeld voor de blanke bevolking (Bolsmann in Alegi and Bolsmann 2010: 30). De blanke en zwarte voetbalclubs speelden in deze tijd niet tegen elkaar. De *National Football League* (NFL) kwam in 1961 met een competitie die alleen bestemd was voor blanken met gescheiden stadions. Gedurende de Apartheid zorgden de FASA en de NFL voor een strikte naleving van het overheidsbeleid (ibid.). Tegelijkertijd werd deze rassenscheiding sterk afgekeurd door de *Fédération Internationale de Football Association* (FIFA) waardoor Zuid-Afrika werd uitgesloten van deelname aan het WK en de Olympische Spelen. Ondanks de afschaffing van de Apartheid in het begin van de jaren '90 heeft het zijn sporen achtergelaten. Er is nog steeds grote ongelijkheid in Zuid-Afrika. Omdat het voornamelijk de hedendaagse achtergestelde bevolkingsgroepen zijn die voetbal spelen is de droom om profvoetballer te worden erg groot.

De botsing die kan ontstaan tussen de drie partijen heeft te maken met de 'verschillende leefwerelden'. De familie ziet zichzelf als één unit, de academie ziet het talent als individuele unit. Het idee van de individuele unit komt uit de nieuwe moderniteit. De academie verwacht alle inspanningen vanuit de talenten zelf: '*[it] lies within the people themselves – in their individual wills, their inflated expectations, their insatiable hunger for new experience [...]*' (Beck and Beck-Gernsheim 2002: 22). Mark McLlroy heeft in 2010 onderzoek gedaan naar het succes van een voetbalacademie in Zuid-Afrika. Het idee om een succesvolle academie te starten in Zuid-Afrika komt volgens hem uit Europa. Het Europese succesvolle model wordt overgenomen in Zuid-Afrika. De academies komen uit de moderniteit in Europa. De families van de jonge talenten zijn opgegroeid tijdens de Apartheid en met traditionele normen en waarden. Maar in hoeverre is er een duidelijk onderscheid in de moderniteit en het traditionele? En wanneer zorgt dit nou juist voor botsingen?

Volgens Joseph R. Gusfield (1967) is het niet meer zo dat traditie en innovatie botsen met elkaar maar dat de traditionele samenleving een product is van verandering. Juist hetgene dat vanuit het buitenland komt: groei, sociale en culturele bewegingen beïnvloeden het traditionele karakter. We zouden dus kunnen stellen dat de Europese academie het

traditionele karakter in Zuid-Afrika ook beïnvloedt. Iets nieuws, zoals de academie, lijdt niet perse tot de verdwijning van iets ouds. *'We have become increasingly aware that the outcome of modernizing processes and traditional forms is often an admixture in which each derive a degree of support from the other, rather than a clash of opposites'* (Gusfield 1967: 355). Naast Gusfield geven ook Peter Geschiere, Birgit Meyer en Peter Pels in hun boek *Modernity in Africa* (2008) aan dat traditie en moderniteit niet zo gemakkelijk te scheiden zijn:

"'Tradition', in Africa as much as elsewhere, is a paradox: it is a product of modernity just as much as it tries to refer to something radically different from it. Whereas 'tradition' is the polar opposite of 'modernity' in an ideological sense, the historical and social scientific study of African tradition shows that its persistence relies on its constant (re)invention by modern practices – and vice versa.' (Geschiere, Meyer and Pels 2008: 49).

Ondanks dat moderniteit en traditie elkaar beïnvloeden en uit elkaar voortvloeien kan het ook altijd nog voor botsingen zorgen. Het individualistische karakter vanuit de moderniteit en de familiebanden in het traditionele Zuid-Afrika kunnen voor spanningen in de verwachtingen zorgen. Alle drie de partijen kunnen hierdoor andere verwachtingen ten opzichte van elkaar hebben. Zo wil de familie voornamelijk dicht bij hun zoon staan. Zij zijn gewend om als één familie op te treden. De academie met zijn individualistische karakter communiceert voornamelijk direct met het talent. Zij zien het talent als een opzichzelfstaande unit. Het talent schommelt hier tussenin. Zij zien enerzijds het moderne van de academie maar ook het traditionele van thuis.

De hierboven beschreven theorie zal de rode draad voor mijn scriptie zijn. De scriptie wordt uiteen gezet in drie hoofdstukken. Aan de hand van de jonge talenten, de academies en de families worden de verwachtingen van de drie verschillende partijen onder de loep genomen. De jongens staan centraal in deze scriptie en daarom begin ik bij hen. Er wordt gekeken welke verwachtingen zij hebben ten opzichte van de academie en hun familie. Het talent schippert tussen twee verwachtingen in, die van de academie en die van het thuisfront. Daarnaast hebben zij ook nog hun eigen verwachtingen en dromen om het tot

professioneel voetballer te schoppen. Daarbij lijkt het soms dat de jongens in ‘twee werelden’ leven. Die van de academie en die van thuis. Deze twee werelden kunnen mijlenerver uit elkaar liggen vanwege de rijkdom en armoede die bij elkaar om de hoek liggen. Daarna komen de academies aan bod. Er wordt gekeken naar de invloed van mondialisering. Veelal kennen de academies hun onderliggende structuur in de nieuwe moderniteit wat soms voor andere verwachtingen kan zorgen dan de andere twee partijen. Wat verwachten de academies van de jongens en hun familie? Het volgende hoofdstuk gaat in op de families van de talenten. De familie speelt op verschillende manieren een erg belangrijke rol in zowel de verwachtingen van de talenten als in de verwachtingen van de academies als hun eigen verwachtingen. Er zal worden gekeken naar de support vanuit de familie naar de jongens maar ook naar de support vanuit de jongens richting de familie. Als laatst kijken we opnieuw naar de jonge talenten. Wat zijn naast de verwachtingen van alle partijen hun eigen dromen. De dromen van de jonge talenten zijn groot en levendig: *‘everyone knows what he wants’* vertelt de coach van het U19 team.

1.1 Onderzoek context

Van 5 februari tot 5 mei heb ik veldwerk verricht in Zuid-Afrika. Tijdens het veldwerk heb ik mij gericht op jonge talenten die voetballen op een voetbalacademie in Kaapstad. In Kaapstad heb ik samengewerkt met twee voetbalacademies. Old Mutual Academy is één van deze academies. Old Mutual is één van de grootste verzekeringsmaatschappijen van Kaapstad. Om *‘community points’* te verzamelen hebben zij een voetbalacademie gestart. Alle grote bedrijven in Zuid-Afrika moeten iets terugdoen voor de gemeenschap waarmee ze punten kunnen verdienen. Een voetbalacademie is een manier om deze punten te verdienen. Naast Old Mutual Academy ben ik ook bij Ajax Cape Town geweest. Het eerste elftal van Ajax Cape Town komt uit in de *Premier Soccer League (PSL)*. Dit is het hoogste niveau in Zuid-Afrika, vergelijkbaar met de Eredivisie in Nederland. Via deze twee academies ben ik in contact gekomen met mijn informanten. Mijn tijd heb ik verdeeld tussen deze twee academies.

De zaterdag was mijn belangrijkste dag met veel voetbalwedstrijden op het programma. Doordeweeks heb ik vooral veel trainingen bijgewoond van met name de U19 teams. Ik heb voor deze groep gekozen omdat zij dicht tegen de volgende fase aanzitten. Zij vallen of uit naar een lagere divisie of gaan naar een PSL team. Ik heb ook voor deze groep

gekozen omdat de meeste van hen al lang bij dezelfde academie voetballen waardoor ze weten hoe de academie in elkaar steekt. Ook de ouders hebben al verschillende beelden en ideeën van wat ze wel van de academie kunnen verwachten en wat niet. De academie zelf kent deze jongens en hun families het langst in vergelijking met de jongere teams. Wanneer de jonge talenten niet meer in het U19 team kunnen spelen vanwege hun leeftijd volgt er een stap naar de professionele,- of amateur *league*. Samen met deze jonge talenten, hun families en de coaches en bestuurders van de voetbalacademies heb ik gekeken naar hun verwachtingen op het gebied van voetbal.

Ik heb ook verschillende gesprekken gehad met oud-voetballers. Zij hebben tijdens het regime van de Apartheid in de hoogste leagues gespeeld. Verschillende *leagues* wel te verstaan. Zowel de *white*, *coloured* als de *black league*. Een enkeling is uitgekomen voor Bafana Bafana, het nationale elftal van Zuid-Afrika. Samen met verscheidene journalisten hebben zij bijgedragen om een totaalbeeld van het voetbal in Zuid-Afrika te vormen.

1.2 Onderzoeksmethoden

Participerende observatie zoals DeWalt en DeWalt (2011) in hun boek *Participant Observation: a Guide for Fieldworkers* beschrijven is van groot belang geweest in mijn onderzoek. Participeren op het veld met de jongens was helaas niet mogelijk. De academies die ik voor mijn onderzoek heb gebruikt werken professioneel waardoor de training van groot belang is. Hierdoor kon ik niet deelnemen met het trainen waardoor ik bij de trainingen veel heb geobserveerd. Met de families heb ik wel veel participerende observatie toegepast. Tijdens de trainingen en wedstrijden was de familie vaak aanwezig om hun zoon aan te moedigen. Ik heb meegedaan, meegekeken en meegeluisterd terwijl de wedstrijden en trainingen werden gespeeld.

Naast (participerende) observatie heb ik ook veel gebruik gemaakt van informele gesprekken. Het gros van mijn data zal hieruit voortkomen. De informele gesprekken heb ik gevoerd om het vertrouwen te winnen van mijn informanten. Omdat ik met drie partijen heb gewerkt, de academies, de jonge talenten en de ouders/familie, was het belangrijk om dit vertrouwen te krijgen. Vanuit de informele gesprekken heb ik ongestructureerde diepte-interviews gehouden met mijn informanten. Ik heb gekozen voor ongestructureerde interviews om zo het meeste uit de informant zelf te halen. Omdat de verwachtingen van de

drie partijen uiteen liggen wilde ik vooral weten wat voor hen zo belangrijk is binnen deze verwachtingen zonder ze in een bepaalde richting te sturen.

De keuze van mijn informanten hing in eerste instantie af van de bereidwilligheid om met mij te praten. Uiteindelijk heb ik samen met behulp van de academies verschillende ongestructureerde interviews gearrangeerd. Dit heb ik voornamelijk gedaan met de jongens waarvan ik veel contact in contact stond met de familie. Dit om een zo goed mogelijk beeld te creëren van de verschillende rollen van de familie, het talent en de academie. Naast deze groep heb ik ook ongestructureerde interviews gehouden met jongens waarvan de ouders door uiteenlopende redenen niet in beeld waren. Deze spreiding is van belang geweest om een duidelijk beeld te krijgen van het belang van de familie voor de jonge talenten.

2.0 Jonge talenten

Het regent in Kaapstad. En als het regent, regent het hard. Wanneer het busje door Khayelitsha, de grootste *township* van Kaapstad, rijdt zie ik verdrietige gezichten. De 'huisjes' zijn lek. Sommige lopen vol met blubber. Het busje waant zich tussen de golfplaten hutjes door op modderige wegen. Bij de eerste school staat al iemand te wachten.

Het busje stopt en het jochie stapt in met zijn trainingspak al aan en zijn tas met voetbalschoenen op zijn rug. Na een handdruk begroeting in het Xhosa rijden we verder.

Even later stoppen we weer maar hier staat niemand te wachten. Na een aantal keer

toeteren komt er nog steeds niemand naar buiten. Ondertussen snuffelen de zwerfhonden aan ons busje. In de kliktaal wordt aan het jochie dat al in het busje zit gevraagd of hij zijn teamgenoot op wil halen. In de regen rent hij het vervallen gebouw in. De buschauffeur legt uit dat dit wel vaker gebeurt, hij ligt te slapen. Even later komen beide jongens aangerend om het busje in te stappen. De jongen die niet klaar stond krijgt op zijn donder van de buschauffeur, anders komen ze te laat voor de training!

2.1 Op de academie

De jongens die op de academie voetballen zijn tussen de 12 en 20 jaar. Ze worden de '*born frees*' genoemd omdat ze in of na 1994 zijn geboren. Met in 1994 de eerste democratische verkiezingen kwam er een einde aan de Apartheid in Zuid-Afrika. Tijdens de Apartheid werden verschillende bevolkingsgroepen van elkaar gescheiden. Er werd onderscheid gemaakt tussen *whites*, *coloureds*, *Indians* en *blacks*. Op 10 mei 1994 werd tijdens de presidentiële inauguratie van Nelson Mandela een voetbalwedstrijd gespeeld tussen Zuid-Afrika en Zambia (Alegi and Bolsmann 2010: 1). Tijdens de Apartheid en de segregatie is voetbal een belangrijke bindende factor geweest voor de bevolkingsgroepen met een soms uitzichtloze toekomst (ibid.). Een voetbalwedstrijd tijdens de inauguratie van Mandela lijkt dan ook op zijn plaats. Vandaag de dag is voetbal de populairste teamsport in Zuid-Afrika (Latakomo 2010: 37). Het spel is belangrijk geworden in sociaal en economisch opzicht.

Veel arme jongens uit de *townships* proberen de armoede op deze manier te ontlopen: *'For black South Africans, soccer is more than just 'the beautiful game'; it's the magic that lights up the dreary existence of township people, a sure ice-breaker between strangers'* (Latakgomo 2010: 37).

In Kaapstad liggen de verhoudingen echter anders. Rugby trekt het meeste publiek in Kaapstad. In de rugbysport zijn de meeste spelers op het veld blank en de stadions zijn altijd goed gevuld met voornamelijk blanke supporters. Het merendeel van de talenten die op de academie voetballen zijn niet blank. Tijdens de Apartheid werd hun familie bestempeld als *'coloured'*, *'Indian'* of *'black'*. Hier zien we nog steeds de naweeën van. De jongens leven in de slechtere wijken van Kaapstad. In de *townships* of in de *Cape Flats* waar *drugsgangs* op straat zwerven en een onveiligheid straatbeeld eerder normaal is dan een uitzondering. Tijdens de Apartheid werden alle niet-blanke mensen naar deze wijken rondom Kaapstad verbannen. Het zijn deze jongens die voetbal spelen. Voetbal wordt in Kaapstad dan ook wel een *'zwarte sport'* genoemd zegt Christian. Christian is werkzaam op één van de academies in Kaapstad. Christian vertelt verder dat ze elk jaar hun best doen om ook blanke jongens binnen de academie te krijgen, in zijn academie is dat dit jaar helaas weer niet gelukt. Omdat de jongens vanwege hun huidskleur veelal uit de achtergestelde wijken rondom Kaapstad wonen lijken de jonge talenten op de voetbalacademie soms in twee werelden te leven. Die van thuis en die van de academie. Enerzijds zien ze de armoede waar hun ouders in zijn opgegroeid. Anderzijds zien ze de goede en mooie faciliteiten van de academie.

De jongens op de voetbalacademies worden iedere dag opgehaald met een busje. Dit busje rijdt door heel Kaapstad om de jongens van school of huis op te pikken om op tijd te komen voor de training of de wedstrijd. Er rijden meerdere busjes naar verschillende wijken. Het kan soms wel anderhalf uur duren voordat iedereen in de wijk is opgehaald om vervolgens naar de academie te rijden. Eenmaal bij de academie worden eisen aan hen gesteld. Zonder het uit te spreken worden bepaalde beleefdheidsvormen van de jongens verwacht. Ze dienen een hand te schudden met de coaches en op tijd op het veld te staan. Aan het einde van de training worden de jongens weer met het busje naar huis gebracht en zijn ze weer terug in een andere wereld.

De rol die de jonge talenten op de academie aan dienen te nemen kan afwijken van de rol die ze thuis dienen aan te nemen. Sommige van de jongens zijn het enige mannelijke familielid thuis en worden als het familiehoofd gezien. Zij dienen voor het thuisfront te

zorgen. Binnen de familie zijn ze dan van groot belang. Op de academie hebben ze niet per definitie een bepalende rol. Degene die thuis het familiehoofd is kan binnen de academie wel een reservespeler zijn. Andersom kan bij de academie worden verwacht dat ze hun hoofd omhoog houden omdat ze een bepalende speler zijn terwijl ze zich thuis of op school onderdanig dienen te gedragen omdat ze anders een tik kunnen verwachten.

Niet alleen de rollen kunnen verschillend zijn, vaak is er ook een groot contrast in faciliteiten. De jongens die opgroeien in de *townships* leven in golfplaten hutjes. Wanneer het regent kan dit trieste gevolgen hebben. Huisjes lopen vol met water en de kinderen leven veelal op de straat. Wanneer ik op een zaterdagochtend om een uur of zeven door de *township* rij zie ik overal kinderen op straat. Maar ook wanneer ik er om elf uur 's avonds rij zie ik opnieuw overal kinderen op straat. Ik begin me af te vragen of ze wel slapen en voor hoelang. *'They always sleep with one eye open'* vertelt Leon. Hij legt uit dat er altijd lawaai is op straat en er veel kan gebeuren waardoor ze nooit goed kunnen slapen. Leon heeft meerdere jongens die spelen op de voetbalacademie in huis waar hij en zijn vrouw voor zorgen. Zogeheten *'high potentials'* die betere omstandigheden nodig hebben om het ook daadwerkelijk tot profvoetballer te schoppen. In de *townships* is het altijd druk en lawaaierig vertelt Leon, ook het voedsel wat de jongens krijgen is vaak niet voldoende of gezond. De academie daarentegen is luxe. Met een kantine, kleedkamers, douches en mooie velden. In mei spelen de jongens een toernooi in Amsterdam. Ze slapen hier dan in gastgezinnen van meestal alle luxe voorzien. Wanneer ze dan weer thuiskomen in Kaapstad worden ze weer met het busje afgezet in hun *shack* in de *township*.

De jongens worden heen en weer geslingerd tussen de nieuwe moderne leefwereld van de academie en hun thuissituatie. *'Where I come from there are only a few opportunities, so if one passes you need to grab it with both hands'* vertelt Shaud die zelf in de *Cape Flats* is opgegroeid. Uitkomen voor een academie is dan ook *'a dream come true'*. De academie kan je verder helpen je dromen waar te maken. In het mondiale netwerk van de academies is het niet gemakkelijk om de top te bereiken. Om de top te bereiken hangt ook af van je netwerk: *'It is about who you know, the more you are connected in the world the easier'* zegt Shaud. Sommige van de jonge talenten hebben daarom een *agent* in Europa die voor hen *trials* organiseert bij Europese topclubs. Op deze manier staan niet alleen de voetbalbedrijven uit Europa in contact met Zuid-Afrika. Ook de jongens zelf hebben contacten in Europa om op deze manier de top te bereiken. Veel jongens hebben de droom

om in Europa voor een mooie club te spelen. Deze migratiedroom bevat twee elementen aldus Poli (2006: 405-407):

1. Het idee dat voetbal zowel financieel als sociaal beloond zal worden.
2. Het geloof dat het spelen van voetbal kansen biedt om naar andere landen te kunnen vertrekken voor een betere toekomst.

Deze twee elementen hangen nauw met elkaar samen in relatie tot de familie. Naast het doel om professioneel voetballer te worden hopen de jonge talenten ook een betere toekomst te bereiken door middel van de academie. Wanneer deze betere toekomst wordt bereikt zou dit ook financieel kunnen worden beloond.

Het onderhouden van de familie speelt een grote rol in de droom om professioneel voetballer te worden. In het U19 team wordt al een klein beetje geld verdiend met voetbal, 'pocketmoney' wordt mij verteld. Toch is deze *pocketmoney* erg belangrijk. *'You don't see the money, you give it to your parents. It was never there so I don't miss it. I want to give back to my family and the community'* vertelt Steven over het geld wat hij verdiend. Omdat de ouders van de jongens altijd voor hun gezorgd hebben is het nu van belang om iets terug te geven: 'Je moet iets teruggeven aan je ouders. Wanneer je ziet hoe je ouders zijn opgegroeid weet je al dat je het beter voor hen wil. Het wordt niet zozeer van mij gevraagd maar ik weet gewoon dat het zo is' (Steven). Het geloof in een betere toekomst dat kan worden gecreëerd in het buitenland zoals Poli (2006) beschrijft is dus niet alleen bedoeld als een betere toekomst voor henzelf. Deze betere toekomst wordt gezien voor de hele familie zo niet de hele gemeenschap. De uit de Ivoorkust afkomstige Wilfried Bony is hier een goed voorbeeld van. Hij heeft net de overstap van het Nederlandse Vitesse naar het Engelse Swansea City gemaakt. Het geld dat hij verdient met zijn carrière stuurt hij weer terug naar zijn familie in de Ivoorkust: 'Ik moet aan mijn gezin en aan mijn toekomst denken'.²

2.2 Twee leefwerelden

De academies hebben verschillende verwachtingen van hun talenten. Evenals de familie. De jongens zelf bevinden zich hier tussenin. Zij bevinden zich tussen de moderne structuur van de academie en de soms traditionele structuur van thuis. *'The ethic of individual self-fulfillment and achievement is the most powerful current in modern society'* (Beck and Beck-Gernsheim 2002: 22). De individuele kracht om het te schoppen tot professioneel voetballer

---

² <http://www.nrc.nl/marcel/2012/11/07/wij-houden-van-bony/> geraadpleegd op 10 augustus 2013

wordt door de academie van de jongens verwacht. De academies zien de jongens van het U19 team als individuen die hun eigen zaakjes moet rooien. Wanneer zij een training willen overslaan om te leren voor hun examens moeten ze dan ook zelf naar de coach stappen. Er wordt niet verwacht dat de familie van de jongens dit regelt. De familie verwacht echter dat zij degene zijn die dit moeten regelen. Zij zijn degene die communiceren voor hun kinderen. In het vignet in de inleiding zien we terug dat dit kan botsen. Het talent komt met een plan en legt dit bij de academie neer. Steven wilde graag *fulltime* trainen op de academie. Wanneer alles is geregeld komt Steven samen met zijn moeder terug op dit besluit. De familie ziet zichzelf als één unit. De academie ziet het talent als individuele unit daarom heeft de academie het *fulltime* programma ook alleen met Steven besproken en niet met zijn moeder. Het individualistische karakter is een gevolg van de nieuwe moderniteit. De academie verwacht alle inspanningen vanuit de talenten zelf: '*[it] lies within the people themselves – in their individual wills, their inflated expectations, their insatiable hunger for new experience [...]*' (Beck and Beck-Gernsheim 2002: 22). De rol van de familie wordt wel meegenomen door de academie maar het is uiteindelijk het talent zelf die het moet doen.

De familie verwacht van de academie dat zij communiceren via hen of tenminste samen met hen. Wanneer de U19 jongens hun contracten voor het nieuwe seizoen komen tekenen worden ook de ouders uitgenodigd. 'Eindelijk' zeggen de ouders. 'We willen meer betrokken worden bij de academie, in de 11 jaar dat mijn zoon hier speelt zijn er nog niet veel van zulke bijeenkomsten geweest. Waarom alleen een bijeenkomst als er een contract moet worden getekend?' klaagt Valerie na afloop met een kop koffie. De ouders willen meer betrokken worden bij de academie. Ze zien zichzelf als vertegenwoordigers van hun zonen: '*I as a parent want to know what is going on*' zegt Aysu. Tegelijkertijd verwacht de familie ook eigen verantwoordelijk van de jongens: '*I told him: you are responsible for your own actions*' zegt Aysu wanneer haar zoon een rode kaart heeft gehaald. Enerzijds willen de ouders dus meer bij de academie betrokken zijn maar anderzijds willen ze dat de jongens ook verantwoordelijkheid voor zichzelf leren dragen. '*My parents were so mad after the red card. They told me that I'm responsible for my own actions also when it is not my fault. I was not the one who started it but still...*' zegt Karim. De jonge talenten horen hier dus verschillende dingen. Enerzijds horen ze vanuit de academie dat ze zelf moeten communiceren met hun coaches maar de ouders willen ook graag communiceren met de coaches. Naast deze

verschillende verwachtingen hebben ze ook nog hun eigen verwachtingen, dromen en verantwoordelijkheden.

Zonder dat de familie het van hen vraagt willen de jongens voor hun ouders zorgen. Ze willen teruggeven voor wat ze ontvangen hebben. Ze willen ook graag de beste voetballer van de academie worden. In Europa voor een topclub spelen is dan ook een grote droom, *'the vibe, the crowd, I also want that'* vertelt Marcus als we over de halve finale van de *Champions League* wedstrijd praten van Bayern Munchen tegen F.C. Barcelona. Een academie kan daarbij helpen. Een academie leert je al je vaardigheden waardoor je voorsprong hebt op jongens die niet op een academie voetballen. *'It is really good to play at an academy. It motivates me because my coach was a professional'* (Marcus). Als ik vraag hoe het zit met zijn familie als hij professioneel voetballer wordt en naar het buitenland moet verhuizen antwoordt Marcus als volgt: *'I will miss them a lot! But they will understand. It is not that you're just leaving your parents behind. It is a career choice. And besides that, I can help them when it all comes true. I can spoil them a bit, they were always there for me'*. Ook Samuel maakt de keuze voor zijn carrière. Tijdens mijn verblijf in Kaapstad is Samuel vertrokken naar een topclub in Johannesburg. Hij speelde eerst in het U19 team maar hij heeft een contract getekend voor een PSL team. *'It was always my dream, I never expected it came so soon. I thought maybe in two years. It was already my dream when I was young, I always worked hard. I'd like to play for Liverpool, but every club is fine [laughing]. At least in Europe, I want to play for the big crowd. It is also important for my family, I can support them now.'* Ook in het jongensboek van Samuel komt de familie terug. Het teruggeven aan waar je vandaan komt is van groot belang in de dromen van de jonge talenten.

3.0 De academies

Het zonnetje schijnt zoals altijd op de velden in Kaapstad. Het is 16.00 en langzaam druppelen de eerste voetballers binnen. Busjes rijden af en aan vol met jongens. Om 16.30 begint de training, dan moeten ze klaar staan volledig in tenue. Vermoeide gezichten komen uit de busjes. Vaak hebben ze hun schooltenue

nog aan en dragen ze een tas met voetbalschoenen op hun rug. Wanneer de jongens uit de busjes komen wordt als eerst de coach begroet met een *'hey coach'* en een handdruk. Daarna worden alle andere coaches van de andere teams op hun weg naar de kleedkamer ook begroet. De teamgenoten krijgen een speciale handdruk die ik niet meer na zou kunnen doen.

3.1 Het reilen en zeilen van de academie

De academies hebben prachtige velden en genoeg materiaal om meerdere trainingsvormen uit te zetten. Dit is een uitzondering in Kaapstad. De meeste clubs dromen van een kunstgrasveld en meer dan twee ballen per team. Daarnaast hebben alle talenten een kledingkit met kleding en schoenen. *'One pair of trainers, one pair of soccer boots, tracksuit etc. etc.'* vertelt de *kitmanager*. Dit alles om het beste uit het talent naar boven te halen. De talenten hoeven zich geen zorgen te maken om de omstandigheden. Alles is voor hen geregeld. Zo ook het vervoer, vanuit school of huis worden ze opgepikt om op tijd op de trainingen en wedstrijden te verschijnen. De academie probeert de ideale omstandigheden te creëren zodat het talent zich kan ontwikkelen op het gebied van voetbal. Dit is het grote verschil tussen de academies en de lokale voetbalclubs. De lokale clubs hebben vaak moeite om sponsors te vinden die kleding en ballen kunnen betalen. Bij een uitwedstrijd in de *township* wisselt de tegenstander dan ook snel van kleding als ze het veld op moeten. Er zijn maar 11 shirts en broekjes. De coach van het team uit de *township* wast de shirtjes zelf: *'Otherwise you never get them back'*. Naast de uitrusting zijn de velden in de *townships* ook vaak slecht. Wanneer er blessures worden opgelopen gebeurt het vaak op deze velden. De velden zitten vol met kuilen en gaten en bestaan grotendeels uit zand in plaats van gras.

Terwijl ik de wedstrijd aan het bekijken ben in de *township* valt er een doel om. Het doel belandt bovenop de keeper en een verdediger. 'Dat kan alleen hier gebeuren' zegt Christian. Omdat de meeste jonge talenten uit de achtergestelde wijken komen is de wereld van de academie een verademing. De mooie velden en de juiste kledij zorgen voor een professionele uitstraling.

Ook de coaches dragen bij aan de professionele uitstraling van de academie. Alle coaches op de academie hebben diploma's om training te geven. De meeste hebben hun cursussen in Europa gevolgd: '[because] *Europe got the best soccer of the world*' zegt Ian. In de zomerstop reizen sommige van de coaches naar Europa om een bijspijkerkursus te volgen. Ook komt er wel eens een oefenmeester op bezoek in Zuid-Afrika. De coaches krijgen les hoe ze moeten coachen en hoe ze nieuwe oefenvormen het beste aan kunnen bieden. Het valt mij op dat deze 'nieuwe oefenvormen' exact hetzelfde zijn als degene die ik krijg voorgeschoteld op de training. Vanuit Europese modellen wordt de training in Zuid-Afrika praktisch hetzelfde uitgevoerd als die van mij in Nederland. De academies leiden tot de oprichting van transnationale netwerken. Zo ontstaat er niet alleen een netwerk van coaches, scouts en beheerders maar ook van oefenvormen. Deze transnationale netwerken die zijn ontstaan zijn een gevolg van mondialisering.

Ajax Cape Town is een goed voorbeeld van een transnationaal netwerk. Deze academie duiden Darby, Akindes en Kirwin (2007) aan als *Afro-European academy*, een academie die een connectie heeft met een Europese club. Het beheer van Ajax Cape Town ligt dan ook voor 51% in handen van de Nederlandse club uit Amsterdam. Ajax Amsterdam is niet de enige met een vestiging in het buitenland, Feyenoord uit Rotterdam en Chelsea uit Londen hebben beide een voetbalacademie in Ghana. Deze academies met een hoofdvestiging elders in de wereld kunnen we zien als een proces van mondialisering. Mondialisering verspreid aspecten van culturen, instanties en middelen over de hele wereld (Eriksen 2007). Verschillende delen van de wereld worden met elkaar verbonden door middel van mondialisering. Bedrijven en instanties hebben tegenwoordig vestigingen over de hele wereld.

De opkomst van de academies kunnen we wijden aan een vorm van mondialisering. Voetbalacademies zijn er voor bedoeld om nieuw talent te ontdekken. Van deze talenten probeert de academie professionals te maken om zo geld te kunnen verdienen met voetbal. De academies zijn op zoek naar jongens die hun eerste elftal kunnen vertegenwoordigen of

vanuit de U19 een overstap kunnen maken naar een professionele club in het binnen of buitenland. Het is voor zowel de jongens als de academies belangrijk dat ze eerst goed in de PSL presteren. Voor de academies is het van belang dat hun talent goed presteert in de PSL zodat ze aan de rest van de voetbalwereld kunnen laten zien dat hun academie er voor heeft gezorgd dat het talent in de PSL speelt. Hierdoor laten ze zien waar hun academie voor staat en dat hun talenten zich verder ontwikkelen op de academie. Voor de jongens zelf is het ook van belang om ervaring op te doen in de PSL. Een aantal jaar ervaring in de PSL staat goed op hun Curriculum Vitae en helpt hen om naar Europa te gaan. De academies zijn op zoek naar dat ene voetbaltalent dat hun academie groot kan maken. De jongens op de academie hopen dat ene talent te kunnen zijn waar de academie naar op zoek is.

De academies uitten zichzelf als 'eerlijk en reëel'. De jongens weten dat niet iedereen in hun team het kan redden als profvoetballer. Toch hoopt elke voetballer wel dat ene talent te zijn die het tot profvoetballer kan schoppen. In de U19 wordt al een klein beetje geld verdiend met voetbal, '*pocketmoney*'. Van alle spelers die in het U19 team spelen verwacht de academie dat ze geld zouden kunnen verdienen met voetbal. Wanneer je in het U19 team speelt heb je een hoog potentieel, anders was je al eerder uitgevallen op de academie. In welke mate geld kan worden verdiend met voetbal kan niet worden voorspeld. Dit kan het hoogste niveau zijn waarbij tonnen en misschien miljoenen worden verdiend maar het kan ook bij *pocketmoney* blijven. 'Een talent kan nog zo goed presteren maar de *mindset* is minstens zo belangrijk evenals de achtergrond van de jongens' vertelt een van de coaches. De coaches hebben elk jaar een gesprek met het talent. Ze overleggen dan met de jongens over de driehoek: academie – school – thuis. Hierin staat de academie voorop. Hoe kunnen de jongens zo goed mogelijk op de academie presteren. Om dit te achterhalen worden ook de thuis- en schoolsituatie meegenomen. Deze drie partijen moeten goed op elkaar aangesloten zijn om zo het beste te kunnen presteren op de academie.

Uiteindelijk bestaat de academie van de aan- en verkoop van spelers. De slogan van Ajax Cape Town luidt: '*No youth no future*'. Zij proberen dan ook dat de aankoop van spelers voor het eerste team uit hun eigen jeugd komt. In de academie wordt in hen geïnvesteerd zodat ze niet veel andere spelers van buitenaf hoeven aan te trekken. Naast Samuel hebben er bij mijn terugkomst in Nederland nog vier jongens uit de U19 de overstap gemaakt naar het PSL team van Ajax Cape Town. Ajax Cape Town zegt dan ook dat het reëler is om te denken dat je eerst een paar jaar goed in de PSL presteert dan om gelijk naar Europa te

emigreren. Zo kunnen de talenten eerst Ajax Cape Town helpen om een goed resultaat te behalen en daarnaast kunnen ze zichzelf in de kijker spelen. Maar wanneer spelers moeten worden verkocht doen ze dit het liefst richting Ajax Amsterdam. Hierin zien we weer het proces van mondialisering terug: *'Soccer is undergoing a remarkable transformation'* (Crocchi and Ammirante 1999: 499). Spelers worden tegenwoordig over de hele wereld uitgewisseld. Zo heeft Kameroener Eyong Enoh Ajax Cape Town verlaten en is via Ajax Amsterdam in Londen bij Fulham FC terechtgekomen. De academie probeert van dat ene talent een topspeler te vormen die hun naam van de academie groot kan maken: *'You always hope that in all these years one of them is 'it' [the one who can make it]'* zegt Christian. Door dit mondiale voetbalnetwerk kan een academie nog steeds naam maken met spelers die in de jaren daarvoor naar grote clubs zijn verkocht.

Een voetbalacademie, is naast dat het een voetbalclub is, ook een bedrijf. Het leeft van de aankoop en verkoop van spelers voor een beter team. Dit zien we voornamelijk terug in de PSL teams. Binnen de academie worden spelers nog niet aangekocht of verkocht. In de loop der jaren worden spelers bij andere teams opgepikt om voor de academie te spelen. De academie is altijd op zoek naar spelers die het ver kunnen schoppen in hun academie. Meestal werken clubs goed samen met de academies en zien ze het ook als een eer dat hun talent voor een academie uit mag komen.

3.2 Voetbal en academies in Zuid-Afrika

'De term mondialisering refereert in zijn meest eenvoudige vorm aan de cross-national flows van goederen, investeringen en technologie' (Pain 2007: 3). Asis Kumar Pain spreekt van verschillende fases in mondialisering. De eerste van deze fases is de kolonisatie. Het waren dan ook de Engelsen die het voetbal naar Zuid-Afrika brachten. We zouden kunnen stellen dat groepen mensen die in internationaal verband betrokken waren bij migratie, kolonisatie en handel, werkten als katalysators van de verspreiding en de popularisering van sporten (Bottenberg 1994: 19). In 1904 ontstond de FIFA, hiermee werd aanzet gegeven tot de internationale standaardisering van 's werelds populairste tak van sport (ibid.: 17). Na de fase van de kolonisatie is er een tweede fase van mondialisering aldus Pain (2007: 4). Tussen de jaren '50 en 2000 ontstonden er opnieuw *international flows* van kapitaal en handel (ibid.). Zo zijn bedrijven over de hele wereld met elkaar verbonden of hebben zij vestigingen verspreid over de wereld. Na de afschaffing van de Apartheid in 1994 zorgde dit in Zuid-

Afrika voor nieuwe economische *flows*. Aan de economische isolatie die tijdens de Apartheid heerste kwam een einde. Toen het land een democratie werd kon ook Zuid-Afrika meegenieten van de voordelen van mondialisering (Gouws in Pain 2007: 208). De economie staat nu open voor buitenlandse investeringen wat de overheid ziet als een groei waarmee ze internationaal kunnen concurreren (ibid.). Het openstellen van de economie in Zuid-Afrika heeft mede voor een verspreiding van voetbalacademies gezorgd. De voetbalacademies die vanuit Europa een nevenvestiging elders in de wereld hebben zouden we als een product van de tweede fase van mondialisering kunnen zien.

Toen Zuid-Afrika in 1992 weer mee mocht doen aan grote internationale toernooien resulteerde dit in 2010 tot het Wereld Kampioenschap voetbal in eigen land. Met Spanje en Nederland als finalisten zag men de grootheid van het Europese voetbal. De academies vinden dan ook hun oorsprong in Europa. Toen de Apartheid voorbij was werd Zuid-Afrika om economische redenen interessant voor andere landen om zich daar te vestigen. Afrika barst van het voetbaltalent maar vaak zijn er niet de faciliteiten voor. De werving van Afrikaanse talenten wordt dan ook door sommige auteurs wel gezien als het genereren van winst voor Europa (Darby, Akindes and Kirwin 2007). Toch zien de academies zichzelf niet zo. 'Leegplukken van de Zuid-Afrikaanse competitie voor Europa? Nee zo zie ik het niet. Wanneer jij rugby in Nederland speelt wil je ook liever naar Zuid-Afrika omdat het hier groter is dan in Nederland. Het is reëler om te denken om eerst hier een paar jaar goed in de PSL te presteren voordat je naar Europa gaat. Je moet het zien dat wij als academie de jongens helpen om dit te bereiken' aldus een van de coaches. Het model van de academie is ontwikkelt in Europa en overgebracht naar onder andere Zuid-Afrika:

'The movement towards creating a successful sporting academy set-up was based on studies of sports institutes in Europe and their success in developing elite athletes [...]. Copying the perceived success of these structures is the basis upon which elite sports systems of a similar design are set up. The systemic models and structures employed can be adapted by sporting academies in their quest for a return on investment in the production of sporting personnel and thus achieve success within a sporting academy' (McLlroy 2010: 18).

McLlroy heeft in Johannesburg onderzoek gedaan naar de structuren van de voetbalacademies en hoe zij terecht zijn gekomen in Zuid-Afrika. Het idee van een succesvolle academie komt volgens McLlroy (2010) uit Europa. Dit model is overgenomen door verschillende academies in Zuid-Afrika (ibid.). Maar in hoeverre kunnen de academies wat gebaseerd is op een Europees model aarden in een land zoals Zuid-Afrika wat vaak nog als ‘achterstallig’ wordt gezien? Academies die hun oorsprong in Europa vinden kunnen andere ideeën en verwachtingen hebben dan de lokale bevolking.

In Europa vindt een verschuiving plaats van moderniteit naar de nieuwe moderniteit. *“Modernity” refers to modes of social life or organization which emerged in Europe from about the seventeenth century onwards [...]* (Giddens 1991: 1). Moderniteit verwijst hiermee naar een bepaalde tijd. Tegenwoordig argumenteren vele wetenschappers (Bauman, Beck, Beck-Gernsheim, Harvey en Lau) dat we de moderniteit voorbij zijn en dat we overgaan naar de postmoderniteit of de nieuwe moderniteit: *‘All around the world, society is undergoing radical change [...] people choose new and unexpected forms of the social and political’* (Beck & Lau 2005: 525). Volgens Beck en Lau (2005) spreken we van een nieuwe moderniteit. Er is nog geen duidelijke breuk met de moderniteit zoals we die nu kennen. We gaan volgens hen dus nog niet over van moderniteit naar postmoderniteit zoals Harvey (1990) suggereert. Beck en Lau (2005) maar ook Beck en Beck-Gernsheim (2002) spreken in hun theorieën over de nieuwe moderniteit dat we steeds individualistischer worden en dat hiermee de rollen binnen het gezin ook veranderen. Tijdens de moderniteit ging het om het kerngezin terwijl het in de nieuwe moderniteit om het individu gaat: *‘The individual is becoming the basic unit of social reproduction for the first time in history’* (Beck & Beck-Gernsheim 2002: XXII). Het individu is de basis vandaag de dag. Men spreekt van een steeds verder individualiserende wereld. Deze *individualization thesis* gaat uit van de nieuwe moderniteit in de westerse wereld. Zuid-Afrika zou in deze theorie dan nog niet onder deze nieuwe moderniteit vallen dus ook niet onder de steeds verder individualiserende wereld.

Naast de *individualization thesis* van Beck spreekt ook Zygmunt Bauman in zijn boek *The Individualized Society* (2001) van een verder individualiserende wereld: *‘What is at stake then is the acquittal [...] of the awesome responsibility placed on one’s shoulders – and on one’s private shoulders alone – by irresistible ‘individualization’* (Bauman 2001: 9). Bauman (2001) spreekt van het de verantwoordelijkheden die vandaag de dag door het individu

dienen te worden opgelost. De individuele unit die zijn eigen zaken dient te regelen. Het model van de academie uit Europa komt uit de *individualized society*.

Het individualistische karakter van het westen is van invloed op de academies in Zuid-Afrika. De academies verwachten een bepaalde verantwoordelijkheid van de talenten. Met name in het U19 team wordt er van de jongens verwacht dat ze zelf verantwoordelijk zijn voor hun acties. Wanneer ze bepaalde vragen of problemen hebben wordt er verwacht dat zij zelf naar de academie stappen in plaats van dit via de ouders te regelen. De familie wordt dan ook niet altijd betrokken binnen de academie. Het is het talent zelf dat zijn zaken moet regelen op de academie, de academie verwacht dit ook van het talent. Tijdens de wedstrijd van het U19 team maakt een van de jongens een fout waarna hij loopt te fitten op zijn medespelers. De coach roept vanaf de bank: *'Take your responsibility Steven, it was your own fault'*. Al op jonge leeftijd wordt er van de jongens verwacht dat ze hun eigen verantwoordelijkheid nemen voor hun acties en zich gedragen als volwassen jongens. Dit terwijl sommige jongens in het U19 team pas 16 of 17 zijn. Wanneer ze bepaalde spelers zijn op het veld wordt er van hen verwacht dat ze dit ook buiten het veld uitstralen en zich hiernaar gedragen.

Hiernaast zien we nog een individualistische vorm in het Afrikaanse voetbal. Het fenomeen van *Big Men* (Pannenburg 2012). Arnold Pannenburg heeft in Ghana en Kameroen onderzoek gedaan naar de invloed van *Big Men* op het voetbal. In het Afrikaanse voetbal bepalen veel individuen het reilen en zeilen van een club of academie. In Nederland kennen we een algemene ledenvergadering waar belangrijke beslissingen worden voorgelegd alvorens ze besloten worden. In Zuid-Afrika is het vaak slechts één man die aan het hoofd van een voetbalclub of academie staat. Het individualistische karakter is dus niet alleen een fenomeen uit de Westerse moderniteit. Het idee van alleen opereren is dus ook op veel voetbalclubs en academies in Afrika van toepassing. Maar ook hier is de vraag of deze academies en clubs een product zijn uit Europa?

Toch zitten er aan de academie niet alleen individualistische aspecten. Het model van de academie komt uit Europa maar wordt vaak gerund door lokale mensen. Lokale mensen die de tradities en gewoontes van de lokale bevolking kennen. Dus ondanks het model dat uit Europa is overgewaaid wordt het ook beïnvloedt door lokale mensen met hun eigen tradities en ideeën. Het handen schudden bij binnenkomst is zowel een gewoonte op de academie als bij de traditionele familie.

4.0 De familie

Vanuit mijn ooghoek zie ik een groepje volwassenen zitten onder de enige bomen die het voetbalcomplex rijk is. Wanneer ik aan kom lopen word ik van alle kanten begroet en wordt mij nieuwsgierig gevraagd wat ik hier kom doen. Allen hebben ze hun eigen stoelen bij zich en flessen drinken. In een *'slang language'* tussen het Afrikaans en Engels in praten ze met elkaar. Soms al uren voordat de wedstrijd begint zijn de ouders aanwezig. 'We moedigen iedereen aan' vertelt een van de moeders mij. Niet alle ouders kunnen komen kijken. Zelfs wanneer de tegenstander scoort wordt er geklapt 'het was toch een mooie goal' wordt er na afloop gezegd.

4.1 Op naar de wedstrijd

De familie is altijd in grote getallen aanwezig bij de wedstrijden van hun zonen. Niet alleen de ouders zijn er maar ook broertjes, zusjes, neefjes en nichtjes zijn aanwezig wanneer 'hun jongens' moeten spelen. Niet alle familieleden kunnen aanwezig zijn. Sommige van de jongens komen niet uit Kaapstad waardoor zij niet bij hun familie wonen, voor andere ouders is het simpelweg te duur om elke keer naar de academie af te reizen. De support voor de jongens vanuit de familie is onmiskenbaar groot. Er gaat veel vrije tijd zitten in het aanmoedigen van de jongens, want naast de thuiswedstrijden worden ook de uitwedstrijden bezocht. Ook bij de families wordt net als bij de academie iedereen elke keer begroet met een hand en het liefst een kus, ook wanneer men elkaar elke dag ziet. Dit wordt ook van de kinderen verwacht. Wanneer ze dit niet doen krijgen ze dat meteen te horen. De ouders verwachten op jonge leeftijd al een nette familieman in hun zoon. Één die de ander begroet en op eigen benen kan staan.

De ouders die opgegroeid zijn tijdens de Apartheid zijn soms verbannen uit hun huizen of opgegroeid in een *township*. Het gevoel dat hun zoon nu op een academie speelt en zijn dromen kan waarmaken is onbeschrijfelijk. *'You can't believe how I feel about that'* vertelt een van de moeders wanneer ze probeert uit te leggen wat het voor haar betekent dat haar zoon op een academie voetbalt. De dromen die sommige van de ouders niet waar

konden maken kan hun zoon nu wel. Sommige van de ouders zijn zelf professioneel voetballer geweest. Dit stagneerde echter toen ze niet verder konden komen dan de zogeheten *coloured league*. Ook binnen de sport was het verschil in ras en klasse zichtbaar: *'Sport has helped to 'codify' the relationship between key social categories, notably those of race, class [...]'* (Hill in Alegi and Bolsmann 2010: 12). Het was voor de ouders verboden om in een *white league* te spelen terwijl dit tijdens de Apartheid de populairste league was: *'White football was more significant and popular than generally acknowledged and was the forefront of globalizing football in the early twentieth century'* (Bolsmann in Alegi and Bolsmann 2010: 12). Wanneer men toch in een *white league* uitkwam kon men een celstraf van meerdere jaren verwachten als men gesnapt werd.

Sommige van de ouders hebben gevochten tegen de Apartheid en zich uit de barre situaties gewerkt waar ze soms in leefden: *'It is a choice'* vertelt Abdullah mij wanneer ik vraag hoe hij uit de *township* is gekomen. Samen met zijn vrouw heeft hij de keuze gemaakt om hard te werken en een beter leven op te bouwen zodat ze hun zonen een goede toekomst kunnen bieden. Dat één van hun zoons nu uitkomt voor het U19 team is als een 'kers op de taart'. Wanneer ik met Anthony, een andere ouder, sta te praten laat hij mij plotseling zijn littekens zien. Tijdens de laatste jaren van de Apartheid heeft hij gevochten tegen het regime. *'Nelson Mandela encouraged us to throw our guns and knives away'*. Wanneer Nelson Mandela was overleden tijdens zijn strijd tegen de Apartheid hadden wij hier nooit samen gestaan vertelt hij verder. Ik als blanke en hij als niet blanke. *'Nelson Mandela heeft ons aangemoedigd om samen verder te gaan. Ik ben erg dankbaar dat mijn kinderen nu naar een witte school kunnen. Daar hebben ze betere educatie'* vertelt Anthony.

De verwachtingen van ouders richting hun kinderen zijn dan ook hooggespannen. Ze verwachten dat hun kinderen net als zij vroeger de juiste keuzes maken op jonge leeftijd. *'Sometimes he pushes too hard, because it was his dream and he couldn't reach it, now his son can'* zegt Valerie over haar man die uitkwam in de hoogste *'coloured league'*. De jongens moeten alles uit de kast halen om goed te presteren: *'Tomorrow is a league game? No beer before a league game and early bedtime'* zegt Kai, een vader van één van de jongens. Maar naast voetbal verwachten de meeste van de ouders ook dat ze hun school afmaken met het oog op de toekomst. Aysu vertelt over het gesprek dat ze voerde met haar zoon: *'What is your plan B, I asked him? He said: football. And I asked: no I mean your plan B?'* De meeste ouders beseffen dan ook goed dat een voetbalcarrière niet voor iedereen is weggelegd. Ze

verwachten van hun zoon dat hij zich voorbereidt op de toekomst waarbij het afmaken van de studie een groot onderdeel is.

Toch hoopt de familie wel dat hun zoon het kan maken in de voetbalwereld: *'We also live the dream'* zegt Valerie. Het zou ook hen een stapje verder kunnen brengen. De meeste ouders wonen in een *township* of huren een huis in de *Cape Flats*. Momenteel kunnen ze geen huis kopen omdat ze zich dat niet kunnen veroorloven. Met het geld wat hun zoon zou kunnen verdienen met voetbal zouden ze een huis kunnen kopen in een betere wijk zonder zich zorgen te maken over hun onveilige buurt: *'There are even places where I don't come, while I'm coloured'* gaat Valerie verder. Het onderscheid tussen *white, coloured, Indian* en *black* wordt nog steeds veel gemaakt door de lokale bevolking, zo ook over henzelf. Er wordt niet tegen hun zoon gezegd dat ze geld moeten afstaan aan hun ouders. Toch verwachten sommige van de ouders dit wel. Zonder het uit te spreken verwachten de ouders dat hun zoon later voor hen zorgt. Het is een gewoonte en traditie dat je zorg draagt voor je ouders wanneer je je eigen geld verdient. Al die tijd hebben zij voor jou gezorgd en nu moet je iets terugdoen. Maar ook hier vindt een verschuiving plaats doordat sommige ouders een spaaraccount voor hun zoon openen. Zo kan hij zelf sparen en heeft hij geld als hij trouwt. *'The money was never there'* zegt Valerie, het wordt dus ook niet gemist. Maar wanneer hun zoon hun uit deze situatie zou kunnen helpen zou dat toch wel erg prettig zijn. De ouders zouden graag een eigen huis willen kopen in plaats van een huis te huren in de *Cape Flats*.

Het vertrouwen dat hun zoon hun ook daadwerkelijk uit deze situatie helpt is erg groot. Kira vertelt dat haar zoon bijdraagt aan haar leven. 'Hij zorgt ervoor dat ik me kan onderhouden, ik vraag niet om veel maar wel om een normaal leven. Mijn andere kinderen dragen ook bij.' Kira heeft ook de droom om naar Europa te gaan: 'Ik ben nog nooit in Europa geweest. Ik wil het heel graag en het zal me lukken ook. Ik wacht op die ene dag. [Waarom?] Omdat Steven het gaat maken in de voetbalwereld, ik weet het gewoon zeker.' Het idee dat het trainen op een academie beloond zal worden in de toekomst is sterk aanwezig. De familie heeft er alle vertrouwen in dat de academie hun zoon verder kan helpen naar de volgende stap. 'Maar je moet ook realistisch zijn' zegt Rachel. 'Niet iedereen kan het halen en het zou dom zijn van ouders om dit als enige toekomstplan te zien. Toch zie ik wel om me heen dat sommige ouders alles op alles zetten.' Wanneer ik op de tribune tussen de ouders een wedstrijd zit te kijken hoor ik ook de fantasieën van de ouders om mij heen. Europa wordt daarbij vaak genoemd. Wat zou het fijn zijn dat je op straat kan fietsen

of dat je kinderen buiten kunnen spelen zonder dat je op ze hoeft te letten. *'Kids are a part of every conversation today'* zegt Valerie als ik vraag wat ze precies bedoeld. De veiligheid in Zuid-Afrika is niet zoals ik die ken in Nederland. De meeste ouders hopen door middel van hun zoon toch nog hun beoogde toekomst te bereiken. Ondanks het geld, de toekomst en de academie willen de ouders ook vooral veel geluk voor hun kinderen. *'I want him to be happy, hopefully he is getting married after university'* zegt Aysu. Voetbal is belangrijk voor de familie omdat het de levensstandaard aanzienlijk zou kunnen verbeteren. Toch hoopt iedere ouder vooral voor geluk voor hun eigen zoon.

4.2 Het thuisfront

Voetbal is in Zuid-Afrika van een lokaal, raciaal gesegregeerd amateur spel uitgegroeid tot een gemixte (semi)-professionele sport onder andere door mondialisering (Alegi in Alegi and Bolsmann 2010: 46). Mondialisering heeft voor de verspreiding van sporten gezorgd. We kunnen dit onder andere zien aan de arbeidsmigratie op het gebied van voetbal (ibid.). De migratiepaden van het voetbal lopen van overal ter wereld richting Europa. De Engelse *Premier League* en de Spaanse *Primera Division* worden als twee van de beste competities van de wereld beschouwd waardoor de meeste talenten daar graag zouden willen voetballen. Voor de generatie van de familie van de jonge talenten was Europa alleen een droom. Het bereiken van Europa tijdens de Apartheid was bijna niet mogelijk. Darius Dhloma was een uitzondering, in 1958 vertrok de Zuid-Afrikaanse Dholma naar Nederland om daar voetbal te spelen (ibid.). *"My God! This is a different situation than in South Africa!" [...] A white man acting with common courtesy and respect towards a black person seemed unimaginable to the African football star'* (ibid. 55). Het verschil tussen Europa en Zuid-Afrika in de tijd van Dhloma was enorm. Dhloma was het Apartheidsregime van Zuid-Afrika gewend terwijl Europa alsmaar moderner werd.

De theorie omtrent de moderniteit heeft voornamelijk betrekking op Europa. *"Modernity" refers to modes of social life or organization which emerged in Europe from about the seventeenth century onwards [...]* (Giddens 1991: 1). In Europa zien we een overgang naar de nieuwe moderniteit maar waar past Zuid-Afrika in dit plaatje?

'A relational concept of modernity starts from the assumption that the extraordinary effectiveness and spread of notions of the modern in Africa have to

be understood as an effect of the illusory unity of modernity, as it is supposed to manifest itself some time in the future, and that the power of these notions lies in their capacity to articulate temporal inequalities: of classifying some as modern and others as 'not yet' (Geschiere, Meyer and Pels 2008: 5).

Als we kijken naar de theorie van Geschiere, Meyer en Pels (2008) en de theorie van Beck (1992, 2002, 2005) zouden we kunnen zeggen dat Zuid-Afrika onder 'not yet' valt. Maar de moderniteit die zijn oorsprong in Europa vindt heeft onder andere door mondialisering en de intensivering van wereldwijde sociale relaties zijn weg naar Afrika gevonden. In 1971 sprak de president van Kameroen: *'Be brief, we have to do in decades what Europe achieved in centuries'* (Geschiere, Meyer and Pels 2008: 1). Afrika wordt meestal niet genoemd wanneer men over de (nieuwe) moderniteit praat. Toch zien we door mondialisering steeds meer verbondenheid over de hele wereld. Mondialisering heeft eraan bijgedragen dat lokale gebeurtenissen en bedrijven hun verbondenheid elders op de wereld vinden. De academie is hier een goed voorbeeld van. De academie die oorspronkelijk uit Europa komt heeft inmiddels zijn weg gevonden naar Zuid-Afrika. Door deze verbondenheid van het lokale met het globale zien we soms strubbelingen met de moderniteit en de traditie.

Zuid-Afrika wordt nog veelal als traditioneel gezien. Bij 'traditie' kunnen we van alles bedenken. Maar wat betekent traditie nou precies? *'The term "tradition" refers to a set of practices, a constellation of beliefs, or a mode of thinking that exists in the present, but was inherited from the past. [...] It [something] becomes traditional when it is replicated precisely because it was performed before'* (Gross 1992: 8). Een traditie is iets wat actief is hedendaags maar wat zijn oorsprong in het verleden vindt. Mondialisering heeft de moderniteit naar Zuid-Afrika gebracht hierdoor zouden tradities vervagen en nieuwe ideeën ontstaan. Maar we moeten traditie door de lens van moderniteit zien aldus Gross (1992: 42). Tradities zijn geconceptualiseerd vanuit een modernistisch perspectief. Er is dus een wisselwerking tussen tradities en de moderniteit. *'The modern comes to the traditional society as a particular culture with its own traditions'* (Gusfield 1967: 361). De moderne academie die vanuit Europa naar Zuid-Afrika is gekomen neemt zijn eigen tradities mee wat weer een nieuwe invulling kan geven aan bestaande tradities. Het citaat van Geschiere, Meyer en Pels (2008) wat eerder genoemd is in de inleiding sluit hierbij aan. Hierin staat dat traditie een paradox is. Traditie is een product van moderniteit en tegelijkertijd refereert het

aan iets wat totaal anders is dan dat (2008: 49). Tussen tradities en moderniteit is een wisselwerking, ze beïnvloeden elkaar.

De tradities die de families hebben hoeven niet altijd te botsen met de academies. Ze kunnen elkaar dus ook aanvullen omdat ze door elkaar beïnvloedt worden. Belangrijk binnen de familie zijn de familiebanden. Het zorg dragen voor elkaar is binnen de families van groot belang. De familie ziet zichzelf als één front. Zo staan er bij de familie Pietersen drie televisies in huis: *'but they always watch on our [me and my wifes] bed'* zegt de vader des huizes. De vader des huizes heeft zijn kinderen graag bij elkaar op zijn kamer ondanks dat er andere plekken zijn waar zij televisie kunnen kijken. Nadat hij mij heeft vertelt over de televisies laat hij vol trots de kamer van zijn voetballende zoon zien. Vlaggetjes, vaantjes, medailles, trofeeën en foto's van Zuid-Afrikaanse en Europese toernooien worden geshowd. Het liefst wil hij dat zijn zoon bij hen blijft wonen, later samen met zijn vrouw. De familie wil het liefst dicht bij elkaar blijven en voor elkaar zorgen. Het idee van één familie komt ook terug bij de academies. Ondanks het individualistische karakter van de academie uitten ze zich graag als één familie die zorg draagt voor elkaar:

'FIFA itself has promulgated a view that its internationalist mission and the globalizing forces that have driven the growth of football during the twentieth century have not only resulted in increasing interconnectedness but have also led to the development of a unified, homogeneous football 'family" (Darby 2000: 36).

De Wereldvoetbalbond FIFA noemt dat door de mondiale groei van voetbal er een voetbalfamilie is ontstaan. Iedereen spreekt voetbal en kent voetbal. Beide academies hebben connecties met andere clubs in binnen- en buitenland. Deze homogene voetbalfamilie willen zij ook terug laten komen in hun eigen academie. Het handen schudden met elkaar toont een manier van respect op de academie. Iedereen wordt begroet binnen de academie. Dit gebeurt ook binnen de familie. Je dient iedereen een hand of een kus te geven bij aankomst en vertrek. Het gevoel van één familie willen de academies en de families ook op buitenstaanders uitstralen. Ik word dan ook al snel betrokken binnen de academies en de families.

Toch blijft de academie ook een individualistisch karakter hebben. De familie is het er niet altijd mee eens dat de academie zich uit als één familie. Zij zien de academie niet altijd als een familie. De ouders zijn van mening dat zij meer moeten worden betrokken bij de academie. Het zijn immers hun kinderen die voetballen op de academie. Ze vinden dat de academie alleen naar het individu kijkt zonder naar het hele plaatje te kijken. Volgens de ouders zou de academie een meer holistisch beeld moeten krijgen. De academie ziet zichzelf puur als voetbalacademie. De ouders zien de academie als onderdeel van het grotere geheel: 'Het is een holistisch geheel. De academie stopt dan wel het geld in de voetbalcarrière maar wij voeden de jongens op. Tevens hebben wij een grote invloed op de *mindset*. De academie kan zich wel voordoen als een familie maar dat is het niet. Het zou samen moeten gaan met alles om de academie heen, dan uit je je als een familie. Zij als voetbalacademie zouden ons meer moeten betrekken. Wij leggen de fundering, we leren onze zoons hoe ze moeten denken' vullen Valerie en Aysu elkaar aan.

Beck en Beck-Gernsheim (2002: 27) zeggen dat cultuur eerder bestond uit tradities. Nu zou het bestaan uit een groep individuen die ieder hun eigen individualisering beschermen. '*Culture is the field in which we assert that we can live together, equal yet different*' (ibid.). Het beeld dat de ouders schetsen staat hier lijnrecht tegenover. Toch vinden de ouders ook dat hun kinderen hun eigen verantwoordelijkheid moeten nemen voor de acties die zij maken op het veld. Aysu en haar man zijn dan ook woedend als Karim een rode kaart behaald. Het is zijn eigen fout dat hij deze kaart heeft behaald, hij is hier zelf verantwoordelijk voor. Maar benadrukken ze, het is voornamelijk in het teambelang. 'Karim moet inzien dat hij nu het team in de steek laat door zijn fout'.

5.0 Jonge talenten en hun dromen

Ik heb vanmiddag voor de tweede keer een interview met Bheka. Bheka is opgegroeid in Durban, zijn familie leeft daar nog steeds. Hij woont bij Leon in huis in Kaapstad om zich zo volledig op het voetbal te kunnen richten. *'They [Leon and his wife] take care of me as if I was their own child, Leon's wife is like a mom to me. Also at the academy they look after me. My old coach always noticed it when I missed my family. And then we just talked about it. I talked to him about difficult things, it helps. I miss my family a lot. But life is better now. My parents are living in a township, it's not always safe there. Some people are dumb and just shoot you. Or you as a women, males can rob you so easily. There is so much crime. So I really want to make the best of it. But I know that not everyone can make it. I also love to draw. If football doesn't work out I want to become a fashion designer, just casual designs. Sometimes I get an idea in the middle of the night and then I draw all night. The money I earn with football I send home or I buy new stuff to draw. With the most of the guys the background is poor. So you can help back home with the money. But it would be great if you could also use your money for studying. To survive afterwards, for your future. I see it everywhere, they [who don't have another career] had everything but afterwards they have nothing. I don't want to be like them. It is better to have an education as well. I'm not depending on football alone. It is such a short career. What if I get injured? I need an education. But it is in our culture to help our family. Help your family for your future, believe in them. For us [the players at the academy] that is almost 70% of the case. I want to be able to help, bring money home, live a good life and survive.'*

5.1 *'It is everyone's dream to play in Europe'* – Raoul

De perspectieven voor de jongens op de academie lopen allemaal uiteen. De een zit meestal op de bank terwijl de ander elke week in de basis staat en al *trials* heeft gehad bij een PSL team of zelfs in Europa. Toch hebben ze allen de verwachtingen en dromen om het ver te schoppen in de voetbalwereld. De familie en de academie spelen hierin een grote rol. De steun van beide partijen is van groot belang voor de jongens. Ze willen gezien worden door hun familie maar ook door hun coach. Voor de jongens waarbij de familie uit beeld is kan dit soms lastig zijn. Bheka mist zijn familie enorm. Zijn moeder geeft hem altijd de motivatie om door te gaan. Het is daarom lastig voor hem dat hij haar maar één à twee keer per jaar ziet.

Alleen met kerst en in de zomer gaat Bheka naar huis. Ondanks de rol van de familie en de academie hebben de jongens zelf ook grote motivatie om hun dromen waar te maken.

Bij Karim thuis in zijn kamer hangt een sticker van een Nederlandse topclub: *'that is my ultimate dream, to play overseas for an European topclub'*. Karim is ruim twee jaar geblesseerd geweest aan zijn rug. Gedurende mijn periode in Kaapstad heeft hij weer zijn eerste minuten gespeeld voor het team. Na een aantal weken was Karim weer een vaste waarde in het team met een bepalende rol op het veld. Karim heeft in die twee jaar tijd continu alleen getraind voor zijn herstel. *'Het was een zware periode en ik heb veel gemist. Ik was erg verdrietig toen ik het team uit moest zwaaien voor een internationaal toernooi'*. Karim is altijd gedreven gebleven om het tot professioneel voetballer te schoppen *'Je moet het uiteindelijk zelf doen'*. Jonathan heeft vorig jaar de stap gemaakt naar het PSL team: *'Uiteindelijk maakt het niet uit wat je achtergrond is. Je moet het uiteindelijk zelf doen, je moet alles eruit halen om het te schoppen tot profvoetballer'* zegt Jonathan.

Alle jongens die ik heb geïnterviewd hebben de droom om professioneel voetballer te worden. Ze weten ook allen dat deze carrière niet voor iedereen is weggelegd. Wel hopen zij die ene speler te zijn die het waar kan maken. De jongens moeten zichzelf zien te vinden in het model van de academie. Tegelijkertijd nemen zij het verleden mee. Gross (1992: 40) zegt het volgende: *'The modern individual must learn how to ground him or herself anew, without reference to the criteria of the past'*. De jongens hebben hun ouders zien worstelen voor een betere toekomst voor hen. Ondanks de verwachtingen die de academie van hen heeft en de verwachtingen die de familie van hen heeft blijven ze zich vooral focussen op hun droom. Van zowel de academie als de familie pikken ze wat mee: *'You always need to stay humble and wait for your change'* (Jonathan). Met de wetenschap van beide werelden en eigen dromen proberen ze zich te ontwikkelen tot een volwassen man met een voetbalcarrière.

6.0 Conclusie – *'In the end it doesn't matter where you come from, it is where you heading to'* – Taylor

Eindelijk is het zover: de jongens van het U19 team gaan hun contract voor het komende seizoen tekenen. De ouders komen met hun zoon naar de academie voor een afspraak met de coach en de directeur van de academie. Achteraf praat ik met de ouders en de coach over het tekenen van de contracten. *'The coach told me that I was late, but it was only 5 minutes'* zegt Valerie. *'African time'* reageert de coach. De zoon van Valerie staat ernaast te glunderen. Hij heeft zijn eerste contract voor de club getekend. Alle drie de partijen zijn blij en uitgelaten. De eerste stap naar een professionele carrière is gezet.

Mijn scriptie begon met de volgende vraag:

Hoe verhouden de verwachtingen van de drie partijen (de voetbalacademies, de jonge talenten en de familie van de jonge talenten) zich tot elkaar en wat zijn de rollen van moderniteit en traditie?

Alle drie de partijen hebben hun eigen verwachtingen van elkaar omtrent voetbal en het schoppen tot profvoetballer. Mondialisering heeft voor een wereldwijd netwerk gezorgd waarin ook bedrijven internationaal aan elkaar verbonden zijn. Mondialisering heeft door dit wereldwijde netwerk voor een verspreiding van voetbalacademies gezorgd. Beck (1992, 2001 en 2005) spreekt van een verschuiving van moderniteit naar de nieuwe moderniteit in Europa. Deze verschuiving brengt een zekere vorm van individualisering met zich mee. Het model van de academie wat uit Europa komt (McLroy 2010) heeft daardoor een individualistisch karakter. Deze individualiserende wereld komt door middel van de academie ook terecht bij de jonge talenten en hun families.

De academies verwachten zelfstandige ondernemers van de jonge talenten. De academies verwachten dat de jonge talenten voor zichzelf opkomen en hun eigen zaakjes rooien. De families in Zuid-Afrika staan hier vaak lijnrecht tegenover. Zij zijn gewend om te leven als een familie die samen zijn zaken op lost. Onder andere op financieel gebied ziet de familie zichzelf als een gezamenlijke unit. Themba noemde niet voor niets: *'If I can earn money with football I can buy a house for my mother'*. In Europa leren we voor onszelf te

zorgen, we groeien op als individuen binnen een groep. Het idee om zorg te dragen voor de familie kent men in het moderne Europa bijna niet meer. Dit verschil zouden we kunnen wijden aan het verschil tussen de moderniteit en traditie. Dit verschil kan soms voor botsingen zorgen. Zo heeft de academie het individualistische karakter en de familie het traditionele karakter. De jongens zitten hier tussenin. Zij zien enerzijds het traditionele van thuis en anderzijds het individualistische van de academie. Maar binnen deze twee werelden hebben ze ook hun eigen dromen en verwachtingen. Dit kan soms voor strubbelingen zorgen tussen de drie partijen.

Ondanks dat traditie en moderniteit lijnrecht tegen over elkaar lijken te staan hebben we ook kunnen zien dat ze elkaar beïnvloeden. Tradities die binnen de familie gewoonte zijn, zoals het begroeten met een hand en kus zijn ook binnen de academie gewoonte. In Nederland zeg ik op de training iedereen gedag maar geef ik geen hand en kus bij aankomst. Dit zien we wel binnen de familie en de academie. Daarnaast ziet ook de familie in dat hun kinderen verantwoordelijk zijn voor hun eigen acties. Ouders openen tegenwoordig vaker een spaarrekening voor hun zoon om het geld op te sparen wat ze nu verdienen. Concluderend kunnen we zeggen dat tradities en de (nieuwe) moderniteit niet perse lijken te botsen met elkaar maar dat ze elkaar ook beïnvloeden. Ondanks de verschuiving die we zien willen de jongens nog vaak voor hun ouders zorgen: *'I want to give back to my family and the community'* (Steven). Ze willen teruggeven aan waar ze vandaan komen. Hierin zien we weer het leven in twee werelden van de jonge talenten.

De belangrijkste conclusie is echter dat de drie partijen elkaar nodig hebben om tot het beste resultaat te komen. Het gemeenschappelijke doel – profvoetballer worden, het creëren van een profvoetballer of een profvoetballer in de familie hebben – voert de boventoon ten opzichte van de botsingen. De verwachtingen kennen meer raakvlakken dan botsingen. Mijn inleiding begon met: *'We can all speak football'*. De coach van één van de teams zei dit als een van de eerste dingen tegen mij toen ik hem sprak. *'We can all speak football. It doesn't matter which color you have or where you come from. In football it is all the same'*. Hier wil ik graag mee afsluiten. Ondanks de strubbelingen en het verschil in verwachtingen spreken we dezelfde taal. De drie partijen hebben alle drie hetzelfde doel en dat overheerst. Zowel de academie als het talent als de familie wil het beste eruit halen. Zuid-Afrika is ook gebaat bij een academies zoals Old Mutual Academy en Ajax Cape Town. Ajax Cape Town wordt door de Zuid-Afrikaners als beste academie van het land gezien. De

faciliteiten zijn top, de trainers en coaches zijn goed opgeleid wat zich uit in resultaten. Zo wist het U19 in mei van dit jaar de Copa Amsterdam te winnen. Een internationaal jeugdtoernooi waar wereldwijd alleen de beste U19 teams aan deelnemen. Ajax Cape Town heeft zich hiermee op de kaart gezet en laten zien dat ze zich kunnen meten met wereldwijde topclubs zoals Tottenham Hotspur en Cruzeiro EC³.

6.1 Aanbevelingen en reflectie

In eerste instantie ging ik naar Zuid-Afrika om te kijken naar de dromen van de jonge talenten die het willen schoppen tot professioneel voetballer. Ik vroeg me vooral af hoe de jongens de academie zouden gebruiken om hun dromen te verwezenlijken. Al snel kreeg ik te maken met drie verschillende partijen: de jonge talenten, hun familie en de academie. Ik kwam erachter dat alle drie de partijen een rol spelen in de dromen van de jonge talenten. Daarnaast hebben al deze drie partijen ook nog hun eigen verwachtingen. De dromen van de jonge talenten bleven bestaan maar de – soms – uiteenlopende verwachtingen van de drie verschillende partijen leverde de meest interessante resultaten op. Niet alleen de jongens hebben namelijk verwachtingen van de academies maar de academies hebben ook verwachtingen van de jongens. Om de driehoek compleet te maken komt ook de familie veelvuldig aan bod. Ook zij hebben verwachtingen van hun zoon en de academie. Ze staan alle drie met elkaar in contact om van die ene droom te verwezenlijken. Alle drie de partijen hebben hun eigen verwachtingen ten opzichte van elkaar. Op deze manier heb ik voetbal ingezet om te kijken naar de rol van moderniteit en traditie.

Er is al veel onderzoek gedaan op het gebied van voetbalacademies in Afrika. In dit onderzoek is het van belang geweest om naar het totaalbeeld te kijken. Niet alleen naar de academies en de jonge talenten maar ook naar hun families. Ondanks dit gehele plaatje blijft het lastig om een duidelijk onderscheid te maken tussen moderniteit en traditie. Wat is nou van oudsher een traditie en wat is beïnvloedt door de moderniteit? Daarom denk ik dat het van belang is om ook de overeenkomsten en het gezamenlijke doel te blijven zien waar ze allen voor gaan. Om dit gezamenlijke doel te bekijken is een totaalbeeld nodig. Bij alleen

---

³ <http://www.copa-amsterdam.nl/#> geraadpleegd op 10 augustus 2013.

onderzoek naar de academie en de jonge talenten mis je de familie. Zij spelen namelijk een essentiële rol in de dromen en verwachtingen van de jonge talenten.

Door veel met alle drie de groepen in contact te staan kon ik goed kijken naar de verschillen en overeenkomsten in de verwachtingen van de drie partijen op elkaar. Kwalitatief antropologisch onderzoek heeft hier aan bijgedragen. Door veel informele gesprekken te voeren en te observeren kon ik steeds beter doordringen tot de kern van de drie verschillende groepen. Door ze afzonderlijk te spreken maar soms ook met elkaar kon ik zien hoe de drie partijen zich tot elkaar verhouden. Voor de antropologie is een belangrijke rol weggelegd in dit onderzoek. Ik ben van mening dat met een kwantitatief onderzoek ik niet tot dezelfde resultaten had kunnen komen. Ik heb veel ongestructureerde diepte interviews gehouden en verhalen verzameld. Tim Ingold (2011) noemt antropologie het verzamelen van verhalen. Het is een proces tussen de drie verschillende partijen die continu met elkaar in onderhandeling zijn. De verschillende verwachtingen die de drie partijen hebben zijn te wijden aan de verschillende paden die zij doorlopen. De antropologie kan op deze manier kijken naar deze partijen en hoe zij met elkaar een proces doorlopen waarin verschillen tussen moderniteit en traditie aan bod komen.

7.0 Literatuurlijst

Ajax Cape Town

Z.j. "Mission and Values"

http://www.ajaxct.com/the_club.htm?category=mission+and+values

(7 juni 2013).

Z.j. "Youth Academy" http://www.ajaxct.com/youth_academy.htm

(10 juni 2013).

Alegi, Peter and Chris Bolsmann

2010 *South Africa and the Global Game: Football, Apartheid and Beyond*. London and New York: Routledge Taylor & Francis Group.

Bauman, Zygmunt

2001 *The Individualized Society*. Cambridge: Polity Press, Blackwell Publishers Ltd.

Beck, Ulrich

1992 *Risk Society: Towards a New Modernity*. London: Sage Publications.

Beck, Ulrich and Elisabeth Beck-Gernsheim

2002 *Individualization*. London: Sage Publications.

Beck, Ulrich and Christoph Lau

2005 Second modernity as a research agenda: theoretical and empirical exploitations in the 'meta-change' of modern society. *The British Journal of Sociology* 56 (4): 525-555.

Bottenburg, Maarten

1994 *Verborgen competitie: Over uiteenlopende populariteit van sporten*. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker.

Bulbeck, Chilla

2005 Schemes and dreams: Young Australians imagine their future. *Women's Interdisciplinary Journal* 31 (1): 73-84.

Copa Amsterdam

Z.j. "Clubs" <http://www.copa-amsterdam.nl/#>

(10 augustus 2013).

Croci, Osvaldo & Julian Ammirante

1999 Soccer in the Age of Globalization. *Peace Review* Vol. 11, No.4: 499-504

Marije de Laat

Darby, Paul

2000 Africa's Place in FIFA's Global Order: A Theoretical Frame. *Soccer and Society* 1 (2): 36-61

Darby, Paul, Gerard Akindes and Matthew Kirwin

2007 Football Academies and the Migration of African Football Labor to Europe. *Journal of Sport & Social Issues* 31 (2): 143-161.

DeWalt, Kathleen M. en Billie R Dewalt

2011 *Participant Observation: A guide For Fieldworkers*. Lanham: AltaMira Press.

Eriksen, Thomas Hylland

2007 *Globalization: The Key Concepts*. New York: Berg Publishers.

Geschiere, Peter, Birgit Meyer and Peter Pels

2008 *Readings in Modernity in Africa*. London: The International African Institute.

Giddens, Anthony

1991 *The Consequences of Modernity*. Cambridge: Polity Press and Basil Blackwell.

Giddens, Anthony and Christopher Pierson

1998 *Making Sense of Modernity*. Cambridge: Polity Press and Basil Blackwell.

Gross, David

1992 *The Past in Ruins: Tradition and the Critique of Modernity*. Amherst: the University of Massachusetts Press.

Harvey, David

1990 *The Condition of Postmodernity: An enquiry into the Origins of Cultural Change*. Massachusetts: Blackwell Publishers Inc. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.

Hill, Lloyd

2010 *Football as Code: the Social Diffusion of 'Soccer' in South Africa*. In *South Africa and the Global Game: Football, Apartheid and Beyond*. Peter Alegi and Chris Bolsmann, eds. Pp 12 – 28. London and New York: Routledge Taylor & Francis Group.

Ingold, Tim

2011 *Being Alive: Essays on Movement, Knowledge and Description*. London: Routledge.

Latakomo, Joe

2010 *Mzansi Magic Struggle, Betrayal & Glory: The story of South African Soccer*.
Cape Town: Tafelberg Publishers.

McLlroy, Mark

2010 Creating a sustainable, competitive advantage within a 'winning' football academy model in South Africa. Master thesis, Department of Business Administration, University of Pretoria.

NRC

2012 "Wij houden van Bony"
<http://www.nrc.nl/marcel/2012/11/07/wij-houden-van-bony/>
(13 augustus 2013).

Pain, Asis Kumar

2007 *Africa and Globalization*. Hyderabad: The Icfai University Press.

Pannenberg, Arnold

2012 *Big Men playing football: Money, politics and foul play in the African game*.
Leiden: African Studies Centre.

Poli, Raffaele

2007 Africans' Status in the European Football Playours' Labour Market. *Soccer and Society* 7 (2-3): 278-291.

2006 Migrations and trade of African football players: historic, geographical and cultural aspects. *Afrika Spectrum* 41 (3): 393-414.